

2,5 uur Freud voelt gehaast en onaf

TONEEL

FREUD

Door ITA en het Toneelhuis

Gezien 22/9 Stadsschouwburg

Te zien aldaar t/m 11/10

De aankondiging was spannend: een samenwerking tussen theatericoon Ivo van Hove en het wilde en beeldende acteurscollectief FC Bergman. Helaas werd het een clash zonder vonken: *Freud* is een voorstelling die aan alle kanten betogeld lijkt.

Het stuk volgt de psycholoog (gespeeld door Bergmanacteur Stef Aerts) aan het begin van zijn carrière, de jaren waarin hij in Parijs en Wenen zijn ideeën over psychoanalyse ontwikkelde. De tekst is van Sartre – die het als filmscript voor John Huston schreef; het was veel te lang en werd afgewezen. ITA is de eerste toneelgroep die het naar het theater brengt.

Het verhaal is eigenlijk nogal saai. Freud volgt hier de verbeterde zoektocht van een man naar de waarheid,

met helpers, tegenstanders, mentoren en beproevingen. Steeds komen bijpersonages op, ze sturen Freud een bepaalde kant op, maken zijn ideeën belachelijk of waarschuwen hem voor een ander, en gaan weer af.

Het decor is vintage Jan Versweyveld: één ruimte met een eettafel, een bureau, een onderzoekstafel en diverse medische apparatuur, anatomische posters aan de muur en een plantenkas aan de zijkant. Privé-

Groot talent Matteo Simoni krijgt veel te weinig te doen

gesprekken, colleges, therapeutische sessies en etentjes lopen allemaal door elkaar heen. Met geel en wit licht wordt de openbaarheid van de situatie aangeduid. Later maakt de divan op speelse wijze een entree.

Freuds ideeën komen er een beetje bekaaid vanaf, maar we volgen helder hoe zijn denken zich ontwikkelt:

eerst het idee dat mensen mede worden gestuurd door hen onbekende impulsen, dan dat psychische problemen een lichamelijke uitwerking kunnen krijgen en vervolgens de theorieën over verdrongen seksualiteit en trauma.

Sjablonen

De voorstelling duurt tweeënhalf uur, maar voelt gehaast en onaf. De korte tijd die de meeste acteurs ter beschikking krijgen is niet genoeg om verder te komen dan sjablonen. Hans Kesting als Freuds leermeester Meynert heeft een *faux* sterfscène die inmiddels zijn *signature move* genoemd kan worden. Grote talenten Matteo Simoni, als onheilspellende medeonderzoeker, en de onderkoelde Ilke Paddenburg als Freuds vrouw Martha, krijgen veel te weinig te doen.

De theorieën van Freud zijn inmiddels grotendeels weerlegd. Hij zou vooral gewaardeerd kunnen worden als verhalenverteller, iemand die met metaforen en nieuwe woorden ideeën tot uitdrukking bracht. Kortom: een kunstenaar. Daar had een mogelijkheid gelegen voor deze *Freud* – in het verlengde van *The Fountainhead* – maar nu draait ITA zich vast in de verouderde dramaturgie van Sartre over de verouderde ideeën van Freud.

Simon van den Berg